

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตราที่ 43 กล่าวไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิ์เสมอ กันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อบาย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 (มาตรา 6) กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาคือต้องเป็นไปเพื่อคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาให้กับประชาชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานในการปฏิรูปโรงเรียนเพื่อให้มีแนวปฏิบัติและศักยภาพเพียงพอต่อการยกระดับมาตรฐานคุณภาพทั้งหมด เน้นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน ผู้ปกครอง ครู ประชาชนมากที่สุด สถานศึกษาจึงเป็นฐานสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของคนและชุมชน

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาขั้นพื้นฐานกับปวงชนในการจัดการศึกษาของชาติจะต้องดำเนินการเพื่อให้เด็กและเยาวชนซึ่งจะเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติในอนาคต โรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นสถาบันที่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ เพราะเราเชื่อกันว่าสิ่งที่จะทำให้คนได้รับการพัฒนาคือการศึกษา นอกจากเราจะจัดการศึกษาให้แล้วก็จะต้องมีการส่งเสริมให้เด็กทุกคนมีสุขภาพที่ดี คือมีความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา สามารถประกอบกิจกรรมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยด้านสุขภาพอนามัยนั้นเด็กทุกคนจะต้องมีสุขภาพที่ดี โดยจะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ที่สำคัญสิ่งหนึ่งก็คือปัจจัยด้านสุขภาพอนามัย นักเรียนจะต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ดื่มน้ำสะอาด ได้รับอาหารบริสุทธิ์ มีการออกกำลังกายสม่ำเสมอ และต้องรับประทานอาหารที่ดีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพตามสัดส่วนที่ร่างกายต้องการ

อาหารเป็นส่วนสำคัญในชีวิตของคนเรา การบริโภคอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ มีสารอาหารครบและมีประมาณที่เพียงพอ กับความต้องการของร่างกาย จึงเป็นเรื่องจำเป็นอันดับแรก ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะเด็กในวัยเรียนถ้าได้บริโภคอาหารที่ถูกต้อง ตามหลักโภชนาการจะช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรง มีความด้านท่าน โรคสูง ทำให้มีการพัฒนา ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญามากขึ้น ในทางตรงกันข้ามการขาดสารอาหารจะมี ผลผลกระทบต่อมากทุกด้านของร่างกาย ซึ่งเป็นสาเหตุให้ร่างกายไม่สามารถทำงานตามปกติได้ ทำให้มีชีวิต อยู่อย่างทุกข์ทรมาน เป็นผลเสียต่อตัวเองและจะทำให้เป็นผลต่อเศรษฐกิจและสังคมด้วย

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนที่อยู่ใน วัยเรียนทั่วประเทศจำนวนมา โดยเด็กและเยาวชนเหล่านี้มาจากพื้นฐานความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษานาดเล็ก ผู้ปกครองนักเรียนส่วนมากยากจน ทุกโรงเรียนต้องจัดบริการ อาหารกลางวันให้แก่เด็กนักเรียนพร้อมเป็นประจำทุกวัน โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนบางส่วนจากการ ราชการซึ่งไม่เพียงพอ กับจำนวนนักเรียน ทำให้ยังขาดแคลนต่อการดำเนินการ โรงเรียนส่วนมากไม่มีโรงครัว โรงอาหาร ให้เด็กเข้าไปในนักเรียนนั่งรับประทานอาหาร

โดยการกินแล้วโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเด็กและ เยาวชนของชาติ ซึ่งอยู่ในวัยที่กำลังเจริญเติบโต เด็กจะใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนวันละ 7 ชั่วโมงในเวลา กลางวันซึ่งจำเป็นต้องใช้พลังงานจากอาหาร ในการเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมอื่นๆ อีกมากมาย โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนจึงเป็นโครงการที่มีส่วนเสริมสร้างด้านสุขภาพของนักเรียนจะสามารถ ช่วยลดปัญหาการขาดสารอาหารในกลุ่มเด็กในวัยเรียน ได้ดังนั้นการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน จึงเป็นการยกระดับภาวะโภชนาการให้แก่นักเรียนและยังสร้างเสริมสุขอนิสัยในการบริโภคอาหาร

ผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาหลายอำเภอ โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรง ต้องดำเนินการจัดทำอาหารกลางวันให้เด็กรับประทานทุกวัน ได้พบว่าปัจจุบันยังมีปัญหาด้านงบประมาณ อาหารกลางวันที่ได้รับไม่เพียงพอ กับจำนวนนักเรียน และนักเรียนรับประทานอาหารที่ไม่มีคุณค่า ทางโภชนาการอยู่เสมอ ซึ่งมีความสนใจที่จะศึกษาว่าผู้บริหารและครุภัณฑ์สอน โรงเรียนนาดเล็กในเขตพื้นที่ การศึกษาเชิงใหม่เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการบริหาร โครงการอาหารกลางวันแตกต่างกัน หรือไม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

- เพื่อศึกษาปัญหาในการบริหาร โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนนาดเล็กในเขตพื้นที่ การศึกษาเชิงใหม่ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครุภัณฑ์สอน

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับในการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน
2. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการเปรียบเทียบปัญหาในการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน
3. ได้ข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ซึ่งจะใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้ คือ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ดังนี้

1.1 ด้านบุคลากร

1.2 งบประมาณ

1.3 อาคารสถานที่

1.4 วัสดุอุปกรณ์

1.5 วิธีดำเนินการ

1.6 ความร่วมมือจากบุคลากรภายนอก

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านพื้นที่ ดังนี้ คือ โรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 270 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 137 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร โรงเรียน 32 คนครูผู้สอน 105 คน ซึ่งได้มามโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

4. ตัวแปร

ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

4.1 ตัวแปรต้น คือ ตำแหน่งของบุคลากร ในสถานศึกษา จำแนกเป็นผู้บริหาร และ ครูผู้สอน

4.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการบริหาร โครงการอาหาร กลางวัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อความเข้าใจตรงกันการวิจัยครั้งนี้ได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

โครงการอาหารกลางวัน หมายถึง กระบวนการจัดอาหารกลางวันให้เด็กนักเรียนรับประทาน เป็นมื้อที่ 2 ของวันหรืออาหารที่เด็กนักเรียนได้รับประทานขณะที่อยู่ในโรงเรียน

ผู้บริหาร โรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียนหรือผู้ที่ทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่ง ในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูและครูอัตราจ้างที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาของรัฐที่มีจำนวน นักเรียนน้อยกว่า 120 คน

สำนักเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 หมายถึง หน่วยงานที่ดูแลโรงเรียนทั้งหมดใน 4 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอสันกำแพง อำเภอคอขวด และอำเภอแม่อ่อน